

Anul V. Aiud, 30 Martie 1929.

No. 13—14.

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean
și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal cu excepția lunilor Iulie—August.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘU.

COLABORATORI:

I. Aldea, Jer. Ciungan, I. Breazu, Const. N. Buzatu, I. Dobre, A. Duvlea,
P. Petringenar, A. Popa, Elena Dr. Stoianovici, I. Raica, T. Trifa, V.
Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitetele școlare
și paritice, 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

PE URMELE LUI...

Se împlinește un deceniu dela marea izbăvire a neamului, zece ani dela Invierea Lui! Peste sufletul frământat de așteptarea Visului, sbuciumat de toate volburele, răstignit ca un Hrist încununat cu spini, peste acest mare suflet al neamului românesc s'a milostivit să cadă dintr'odată un val cutropitor de lumină mai îmbelșugată de cum o pot urzi visurile și-o pot cerși cele mai îndrăznețe plâsmuiri ale iubirii...

Avem o țară minunată, grădină a raiului cu adevărat, risipă de frumusețe, izvor nesecat de îmbelșugare... Avem toate mijloacele prin cari ne-am putea reface ca în povești, revrăjind vremile copilăriei ale neamului nostru, când acest pământ, aceasta scumpă țară se intitula. »Dacia felix» — Dacia fericită...

Nici o volbură nu lovește în ușa bisericii noastre; la porțile cetății noastre veghiază în armură strălucitoare armata noastră, una din cele mai puternice ale

acestor plaiuri; neamurile lumii ne încunjoară cu stimă, cu afecțiune, cu încredere în viitorul nostru!

Mari energii, uriașe, gem în sufletul acesta al nației noastre, puteri creatoare, cari eliberate vor trebui să realizeze, într'o clipă, marea minune în care credem cu toții; noi trebuie să fim faclia de lumină și civilizație a Răsăritului...

Cine-ar putea nega adevărurile aceste și cine nu-și simte svăcnind inima la rostirea lor?!

... Și cu toate aceste, ce departe suntem de piedestalul acesta! Cât de preocupăți numai de binele material, de îngrămădirea de bogății păcătoase, de goana după plăceri, după stăpânire, fiecare credem că țara aceasta e datoare să ne satisfacă toate dorințele, toate plăcerile, toate păcatele cumplite, în cari ne bălăcărăm acum de-atâta amar de vreme...

A murit sufletul! A murit spiritul sfânt! A murit idealismul!

*

Dar voi, cari îl mai simțiți în inimi, în piepturile noastre obosite, în genele voastre arse de suferință, în casuțele voastre sărace; voi cei mai buni, nu stângeți opaițele luminii acesteia, ci mai vârtos puneți untul de lemn al jertfei fără precupețire, puneți toată puterea, toată marea idealismului în slujba neamului, ca să nu cadă noaptea cea de veci peste noi și peste urmașii noștri.

Ucenici ai lui Hristos, priviți, sămănăturile sunt atât de îmbelșugate, iar privitorii atât de puțini; rodul trebuie să fie imenz, căci viața celui care cere hrană, a neamului nostru, trebuie să se scurgă de astăzi până în vecie...

Deci ridicați-vă Crucea și mergeți pe urmele Mântuitorului căci El a biruit lumea!

O. Hulea.

Iar situația noastră!..

Incepem cu conjucțiunea „iar“, pentru a lega considerațiunile noastre de cele ce s'au mai scris și vorbit înainte, referitor asupra situației tinerilor învățători și în deosebi asupra celor ce n'au dat, până în prezent, examenul de definitivat.

Multe spirite au fost agitate pe această chestiune, încât privită sub toate aspectele sale, prezintă o problemă destul de serioasă; cel puțin așa o știm privi noi cei tineri, cari am avut nefericita ocazie, să suportăm toate umilințele, ce rees din ea.

Dar să fim clari în ceace vrem să spunem. Art. 206 din Regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar și normal-primar, prevede că normaliștii, cari la data numirii în învățământ n'au vârsta de 21 ani impliniți, vor fi numiți „in mod provizoriu“. Onor. Minister al Instr. Publ. printr'o ordonanță — al cărei număr îmi scapă din memorie — dispune că acei învățători numiți „in mod provizoriu“, sunt considerați ca suplinitori iar posturile li-se publică vacante la transferări.

Să analizăm chestiunea, privind pe învățătorii cu diplomă în regulă și cari din nefericire — și nu din vina lor — n'au încă vârsta de 21 ani impliniți; vom fi cât se poate de obiectivi, fiindcă relatăm cazuri neexagerate și cari documentează o stare excepțional de gravă, în care suntem noi cei tineri.

Din articolul citat mai sus și din ordonanța ministerială, reese clar: învățătorii cu examen de „*capacitate*“ în regulă, nu pot intra în toate drepturile, pe cari colegii lor de clasă, — din școala normală, — le au, numai fiindcă acea vârstă — 21 ani — nu o posedă, conform legii. Dece? Poate se crede că acea „capacitate“, de învățător, câștigată în cei șase ani de școală, se depozitează — în acest timp — în subconștient, pentruca la vârsta de 21 ani *exact*, în mod automat, fără nici o presune din partea altui element psihic, să erupă sgomotos și astfel individul, în care s'a produs ipoteticul fenomen psihic, devine automat „capabil“ de-a fi învățător? Totul stă deci în funcție de timp, fără a-se avea în vedere alte considerațiuni de ordin psihic; sub nici o formă și rezervă, ni-mi pot închipui o astfel de absurditate.

Cred totuși că legiitorul a avut alt ceva în vedere; faptul ușor se poate documenta chiar cu articole din lege: art. 445, al. 2, din Regulamentul citat mai sus, prevede că vor fi admiși în școlile normale — în cl. I-a — numai acei concurenți cari au „vârsta între 12—15 ani impliniți“; foarte clar; să luăm incidental vârsta de 14 ani, care adunată ci cei 7 ani de școală, ne dau tocmai vârsta de 21 ani, când apoi absolventul școlii normale, vara — în August — având 21 ani, trebuie să-și facă stagiul militar: cu un an înainte — elevul școlii normale — s'a supus vizitei de recrutare și a fost recrutat; deci când a ab-

solvat școala a satisfăcut și legea recrutării, iar ca urmare nămirea lui se va face cu „titlu provizoriu“.

Este foarte clar și legal acest lucru. Ce se întâmplă însă? Învățătorii, cari de prezent sunt numiți în „mod provizoriu“, au intrat în școala normală înainte de promulgarea actualei legi a învățământului primar și normal, deci la o vârstă de 11—15 ani, care adunată cu cei 6 ani de școală, ne dă o vârstă de 17—19 ani. Unde este acum dificultatea? Art. 206 din Reg. este în perfectă concordanță cu art. 445, al. 2, din acelaș Regulament; deosebirea constă în faptul că aplicarea art. 206 se aplică și pentru acei învățători, cari au intrat în școala normale cu o vârstă inferioară celei impusă de art. 445, al. 2. Urmările acestei deosebiri constituie o nedreptate ușor de văzut. Aceasta în mod teoretic, pe „cale legală“.

Realitatea însă documentează o stare gravă; ar fi îndestuitoare o statistică exactă a tuturor învățătorilor numiți în mod provizoriu, pentru a-se vedea câți sunt, cari loviți de aplicarea unui articol din lege, trăese clipe triste, ce scad plusul idealului, cu care au părăsit școala.

Ceva și mai mult: cunosc învățători, cari neavând vârsta de 21 ani, capătă totuși salarul de suplinitor, cu toate că ordonanța ministerială prevede că învățătorii cu diplomă, însă fără a avea 21 ani impliniți, primesc salarul egal cu al unui numit cu „titlu provizoriu“. De ce se fac asemenea excepțiuni?

Inchipuiți-vă ce peisaj trist avem să vedem în Septemvrie viitor, când învățătorii numiți în mod provizoriu, sunt nevoiți a bate pe la ușile revizoratorilor și inspectoratelor, pentru a li-se da un post pentru „suplinire“, dat fiindcă posturile lor sunt publicate „vacante“. Dar par'că nici nu-ți vine a crede ca un învățător cu examene și diplomă în regulă să cerșească un post pentru suplinire; și cu toate acestea cu durere, trebuie să constatezi că este așa!

Nu sunt aceste cazuri tipice destul de umilitoare? N'au ele puterea ireductibilă de-a atenua avântul cu care tânărul învățător a părăsit școala?

Sunt lucruri cari te înduioșază și te duc la diverse concluziuni, toate având un caracter comun: urmări grave.

Stările aceste de lucruri nu pot să mai dureze mult; faptul a fost observat de mai înainte; s'au ținut congrese, s'a strigat prin ziare, s'a vorbit mult, pentruca totul să fie un răcnet în pustiu iar noțiunile votate să dormiteze în nu știu care sertar, dintr'un bicrou luxos confortat.

Ni-se va răspunde: Cum pot fi rezolvate aceste plângeri ale unor nedreptățiți, nici în serviciu și pierduți în abisul îndepărtat al unui colț de țară, câtă vreme sunt alte chestiuni de rezolvit, a căror actualitate este cu mult mai pronunțată?!

Poate așa este privită nedreptatea ce ni-s'a cauzat, când

se i-a în considerare numărul celor ce cad în această categorie; bine, dar oare aceștia nu prestează și ei aceiași muncă oșitoare ca și ceilalți colegi ai lor? Nu li-se impun și lor atâtea obligațiuni față de stat și societate ca și ceilalți? S'a cerut în nenumărate rânduri o îmbunătățire a salariului actual — care în ultima analiză este în sine o mizerie — și prea puțin au fost auzite doleanțele noastre; rezolvarea acestei îmbunătățiri este în funcție de fondurile disponibile din bugetul statului; și cum aceste fonduri lipsesc, în prezent rezolvarea cere o amânare; nu tot așa este cu cealaltă latură din plângerile noastre; soluționarea depinde în primul rând de bunăvoința ce o vor avea superiorii noștri, față de interesele noastre profesionale.

Facem deci un călduros și sincer apel către toți acei cari se interesează de această oropsită categorie de funcționari publici și în deosebi către dnii deputați și senatori, ieșiți din rândurile noastre, rugându-i să intervină la centru, pentru a cere modificarea ordonanței, în sensul ca învățătorii cari n'au satisfăcut legea recrutării iar învățătoarele cari n'au 21 ani impliniți, să fie puși în toate drepturile de cari se bucură colegii lor, ce nu cad în această categorie.

Ascultați-ne doleanțele și faceți o jertfă pentru noi, căci în felul acesta ați vindecat un rău, înainte ca urmările să fie extrem de dezastruoase.

Asemenea ne adresăm presei cotidiene, rugându-o să prezinte publicului chestiunea, cu date statistice. Este o jertfă ce se aduce unor tineri funcționari, lipsiți de experiența vieții, însă dornici de muncă și progres. Altcum suntem nevoiți a-ne schimba profesiunea — care ne este plăcută — căutându-ne alta mai rentabilă și cu mai puțină răspundere morală în fața prezentului și a viitorului.

Credem că n'am sugerat nici o înclinare spre așa numitul „corsicanism“, despre care se vorbea mai înainte, concomitent cu perioada alegerilor generale, întrucât nu ne ocupăm de o chestiune politică, pornită din egoistul interes de partid.

J. Breazu, inv.

„Ziua. Învierii, popoarelor să ne luminăm“!

Sunt demne de remarcat toate acelea momente ale vieții noastre, cari ne mișcă și ne cutremură sufletele prin măreția lor, cari ne deșteaptă sentimente, în căldura cărora ne sunt date revelații de rară întâmplare.

La marele praznic al Învierii Domnului, simțim epifania noastră cu Cerul minunilor, al milelor și mângâierilor în durerile noastre. Am putut avea această intuiție atunci, când în noaptea plină de misteriu divin, în sunetele solemne ale toacelor de fer, în împreunarea sunetelor de clopote ale bisericilor de prin prejur, în drumul nostru către locul de închinare marelui eveniment, întreg cimitirul satului ni se părea un mormânt deschis, iar biserica, peatra de pe care se vestea cu mare bucurie: Hristos a înviat cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viața dăruindu-le.

Chiar și cele mai împetrite suflete, de sub hipnoza noianului de preocupări a vremurilor, nu pot să nu trăsară, atunci când ecoul celorce au gustat întâiu fericirea triumfului binelui asupra răului, bate la ușa sufletului lor.

În măsura în care văd cum li se nărue toate subretele concepții de viață, cladite în șirul anilor vieții lor, ajung să înțeleagă, că dacă lumea este așa de mare și minunată, este pentru că există un Ce mai presus de ea.

Din lupta tuturor teoriilor întemeiate pe noroiul concepțiilor înguste, materiale și seci, — cari fiecă ne spun că omul este o îngrămădire de atomi în nemărginirea stăpânită de legi neîndurate, fie că zic că omul este o expresie terestră a unei energii vibratorii universale, — cu teoria creațiunei, care este apanajul sentimentului, biruitoare va rămânea întotdeauna cea întemeiată pe sentiment, acel sentiment cu care venim pe lume și care singurul este competent a-și spune cuvântul în materie de credință. Ca unul, carele își are rădăcinile adânc înfipte în realul subconștientului, atât de vechiu pecăt omul, nu va putea fi suprimat fără periclitate a vieții.

Prin acest sentiment, Mărtuitorul s-a clădit biserica pe iubire, ca să facă din ea cea mai fecundă instituție omenească. Și se cunosc bine roadele ei: tot ce este mai bun, mai frumos și mai adevărat pe

lume, este opera iubirii, a acelei iubiri sufletești, creștinești, cu care învățătorul lumii, încă pe cruce fiind, a legat biserica de fii și fiii de biserică: »Mario, iată fiul tău,». »Ioane, iată mama ta,» au fost cuvintele. Lui de mângâiere. Iubire, care avându-și germele ei în simțire, ne revelează că acel simț, când ia în noi proporții de fior sfânt, este glasul lui Dumnezeu din tăcerea vecinicei, cu mult mai puternic și mai demn de ascultat, decât toate sirenele lumii acesteia. Este glasul de desrobire a sufletelor noastre, glas divin, carele sunând oarecând în Copernic, atunci când el s'a văzut silit a capitulă în fața marelui Misteriu al existenței, îngenunchind, a exclamat duios: »Dumnezeule, nu-ți cer grația acordată lui Pavel, nici iubirea arătată lui Petru, ci mă rog pentru ertarea care ai dat-o tâlharului pe cruce».

Noi, învățători ai celor dominați de sentiment, avem cel mai prielnic teren de muncă dar și cel mai eficace mijloc de însuflare și întărire a credinței creștine, atât de necesară individului ca și neamului. O mare mângâiere a noastră, cari am primit apostolia de'a ne învăța neamul, spre a se putea bucura pe deplin de mările praznic al Invierii Mântuitorului Hristos, dreptatea veacurilor și cuvântul adevărului.

Sebeșel, la 22 Martie 1929.

Alexandru Duvlea
Inv.

Limba Română ca factor al instrucției, și efectul ei în cultura poporului.

Vorbiți, scrieți românește
Pentru Dnzeu.

— G. Sion —

Limba maternă a unui popor este oglinda cea mai fidelă a gradului de cultură și civilizație ce-l reprezintă în raport cu alte popoare încojurătoare. Acel popor care s'a cultivat limba maternă, ș'a iubit-o și a știut să o susțină cât mai curată și nealterată de influințele distrugătoare ale altor neamuri, a produs dovada cea mai indiscutabilă despre vitalitatea, vrednicia și nobleța respectivului popor, pânăcând alt popor care i-și negliază, uită sau — D.ne ferește-i-și disconzideră și-și urește limba, merit va fi ignorării și pieririi. Știut este din întreagă evoluția istorică a tuturor neamurilor de pe glob, că dragostea de moșie și țară,

intotdeauna a fost în indisolubilă legătură cu iubirea de neam și mai ales de limba lui. Această sfântă și tainică legătură scriitorul nostru G. Sion imperativ ne-o reamintește prin cuvintele expresive: „Vorbiți, scrieți românește pentru Dumnezeu”.

Departele este dela mine intenția ca să contest sporul ce se făcea sub regimul trecut, sub raportul instrucției. L. Române sau și a altor obiecte sau doar ca să dau voie unui semidoct sau laic, ce este afară din cadrele învățământului nostru primar, ca să diminueze prestigiul dascălesc și să facă pe criticul impecabil al progresului din școala actuală, cum dacă vă reamintiți a făcut-o D.I. subrevizor Dopp în „Vatra școlară” No 15-1928, și pe care l'a pus în inferioritate de cauză și cu toată revolta convenită Dl. coleg Aldea în „Amicul Școalei” No 41-1928, și nu aș dori nici când să-mi asumez calitatea de-a face îndrumări și îndigări la bunul mers și la progresul ideal dorit instrucției și educației școlare sau extrașcolare, căci știut este, avem organele noastre de control cari cu timpul se vor selecționa și adapta nevoilor urgente ale școlii, — dar totuși parcă voi servi întru câteva cauzei școlare, atunci când noi de noi dascălii izolați în cerc intim și restrâns ne putem spune păsurile oțelind armele, și antrenându-ne pentru lupta pe care mai iute sau mai târziu, necondiționat suntem și vom rămânea angajați a o primii cât mai pieptis posibil, căci știut este că fără muncă nu există progres, precum fără luptă nu a fost victorie, și că din adevăr conchidem neexistința unei alternative, nu se poate da stare pe loc.

Predarea l. Române în școala actuală se face cu destulă trudă și succes după cât cred eu, și nici decum nu se face superficial și cu succes minim, cum afirmă amintitul Dn. subrev. căruia i-sa sugerat această falsă idee de un individ fără rutina didactică sau pedagogică. Cei mai înaintați în vârstă cari am servit sub vechiul regim ne reamintim bine, cum ne chinuiam și ne împleteceam limba la predarea limbei maghiare și în legătură cu alte materii, până când pentru l. Română nu aveam nici când timpul fizic necesar ca să o putem preda sistematic, ci eram nevoiți să facem școală românească cu ocazia repetițiilor unei scurte piese de teatru sau prin câte-o cântare patriotică, și rămâneam liniștiți în suflet și cu conștiința împăcată, dacă prin astfel de manopere puteam întreține aprinsă flecăra iubirii față de l. Română, atât de mult huiduită și osândită peririi în acea vreme.

A declara că atunci se lucra mai mult și bine, s'au că se făcea mai cu înlesnire predarea metodică a l. Române, este a susține o mare și absolută absurditate, ori a face o impie comemorare prestigiului dascălesc, căruia chiar prin acest fapt i-se datoresc cele mai sincere neprecupețite elogii măcar.

Dlor colegi! Nu-mi este scopul aici să fac nicelecție-model de predarea l. Române, cu atât mai puțin conferință de educație și învățământ civic sau patriotic, fiind-că sunt deplin convins și nu mă indoiesc că se fac și una și alta cu cea mai mare acură-

tețe, ear de unde nu, apoi ne vor constrânge organele de control oficiul, — dar totuși țin să reamintesc în linii generale, că conform sistemului vechiu al școalei pasive, se prevede pe alocuirea prea adaptându-se propunătorul memorizării de regule și buchizării de fraze stereotipe, ceea ce constituie o pierdere de timp pe de-o parte, ear apoi de altă parte unele lecții vor rămâne cam sarbede neasimilate de elevi. Eú aș propune în această privință o metodă mai simplă, practică și mai ducătoare la scop și anume: Nu să se învețe mai întâi regula mecanic din manual, și apoi să se porceadă la aplicarea ei, ci învers vom scrie sau ceti, — precum este cazul — la rândul ei lecția, ear din corpul ei vom extrage prin întrebări ajutătoare regula, care pe nesimțite va stărni un interes oarecare, când apoi va prinde și se va infiltra în sufletul elevului cu o mai multă facilitare.

În predarea l. Română ca obiect aparte trebuie să punem un pond deosebit de mare, și aceasta fiindcă, elevul care nu va ști scrie sau ceti corect, multe piedeci și greutăți i-se vor ivi în cale la celelalte științe fie de orice natură, ba ce-i mai mult este, că cu greu și și foarte problematic se poate inchipui un elev stăpân pe o materie, dacă în l. Română este slab instruit și absolvând cursul primar nu va putea să-și exprime gândul prin o scriere cât mai ortografică. Iar pentruca un absolvent al cursului primar să poate satisface prescrișelor și prevederilor impuse de programa analitică, precum și de alte prescrieri legale comitente cu așteptările pretinse de însăși familia, societatea și statul în care respectivul conlocuește, adecă școlarul să-și poată exprima fluent și ortografic, prin grei sau în scris o epistolă familiară sau de afaceri, atunci afară de regulă gramaticală și stilistică învățate în școale verbal, va trebui ca zilnic să i-se deie ocupații și exerciții de scriere directe și indirecte în clasă și acasă — iar învățătorul la rândul său orice greșeală să o corecteze imediat cu multă acuratețe și bunăvoință.

Limba noastră maternă — oricât s'ar strădui alte neamuri străine să o ponegrească să-i mistifice sau să-i dubiteze originea și mlădierile-i naturale — este și va fi o limbă curgătoare și vie, plină de armonie, vigoare și trăinicie, iar dușmanii cari au pândit să o sugrume și să o nimicească, pe lângă cele mai haine sforțări și nizuințe subversive în acest scop, nu au putut înregistra la dosarul succesului preconizat de ei, decât cel mai invederat fiasco, plin de o sceptică deziluzie și un ridicol prea mult vădit. Ca să illustrez mai bine cele spuse, voi aduce un eclatant argument, care nu va putea fi răsturnat nici chiar de toți inimicii cei mai aprigi ai limbei noastre adunați la un loc: Era la o inspecție în școala mea pe vremea dominației ungurești. Întră în clasă Dl „tanfelügyelő“ pe care nu-l cunoscusem încă personal, și fără să mi se prezinte, se așează grăbit la masă și scrie-scrie ca un stenograf vre-o 10 minute. Eu presimțind că este șeful, încep a întreba din cea mai bine știută lecție pe școlarii mai mărișori,

și ne căzneau ca să'i facem gustul pe limba lui. Șeful mai șede în expectativă încă vre-o alte 10 minute. La o vreme se ridică și-mi spune — nu fără ironie — că nu știu preda conform „direct — mod — sertanului“. Se dă la copii, ia o carte de pe bancă și întreabă un școlar din cl. I.: „Mi ez“ — „Ez könyv“. El: Nem ugy! Ez könyv. — Școlarul: „Ez kényv“. Și după multe-multe repeliri abia s'a putut ajunge ca băiatul să imiteze și repeteze foarte greșit și rău. „A könyvből irunk és olvasunk“... Ia apoi pe altul, îi arată inelul cel gros de aur de pe deget și spune: „Ez gyürü“. — Copilul: Ez ghiuru“. — El: „Nem ugy te! Ez gyürü!“ — Copilul: „Ez ghiuru“ și tot mai rău spunea, pânăcând Dl revizor s'a făcut rac de mânie, iar mie'mi palpita inima de plăcere și bucurie.

Din cazul precedent oricine poate conchide până la evindință, că l. Română este una dintre cele mai vie și curgătoare limbi, că-și are flexibilitatea și vigoarea ei naturală proprie firei românilor, și ca ea nu se va putea distruge sau contopi prin nici un fel de tactică sau manopere fie cât de ingenioase. Avem o limbă aleasă și nobilă, soră dulce cu a celor mai culte și civilizate neamuri, și chiar din acest motiv nu ne este permis a o lăsa în părăsire, ci altoind ce este bun, și delătuiând ce este ce este impropriu sau vătămător firei tale vom lucra cu succes în școală și afară de ea.

Iubirea de limbă și neam trebuie să fie ceva mai sfânt și mai ideal, decât însăși și brazda care hrănește pe tot insul, decât o moșie întreagă, și prețuiește mai mult pentru existența unui popor decât țara lui întreagă cu toate imenzele bogății naturale la olaltă, iar această sfântă și tainică legătură de iubire a limbii poetului nostru neuitat G. Coșbuc ne-o ilustrează și descrie atât de plastic prin poezia sa „Gaiul neamului“ în care chiar dela început apriat zice:

„Fie-a voastră 'ntreagă țara,

Și de cereți, vă mai dăm,

Numai dați-ne voi graiul neamului“.

Că graiul neamului românesc este refractar și impropriu altor limbi neînrudite ne-o spun cu fală Basarabeni ce erau sub dominația rusească, când în forma simple de poezie populară ziceau verde: „Muscălește oi învăța, Limba când mi-o vor țâia“. Iar din această revoltă tipică și originală încă putem deduce, că limba noastră este din cele mai nobile și suave limbi, cum bună oară este aurul — metal nobil — de care nu prinde rugina și este refractar altor ingrediente.

Românii reacționau în orice formă. Decâteori pentru a-și păstra obiceiurile, portul sau graiul neamului, și când opresorii faceau uz și mai ales abuz din legile și ordonanțele cari de altfel poate nu erau prea severe, dar în aplicarea și executarea

lor să vădia șovinismul încarnat al lor, ear această reacționare și urmare naturală nice odată nu dădea greș.

Astăzi mulțumită Dumnezeului tuturor popoarelor în primul rând, și apoi soldatului român care din abundență și-a vărsat sângele pentru realizarea idealului național nu mai avem a ne lupta cu atâtea obstacole, ear pentru a progresa în școală și afară de ea, întru a ne cultiva limba maternă, avem și timpul fizic necesar precum și libertatea absolută, cum și că ne stau la îndemână atâtea și atâtea ogere bune de-a harnicilor și talentaților noștrii scriitorii, n'avem decât să-i citim cu drag și să mai încercăm a mănui și condeii din când în când în sfera noastră de activitate. O limbă se poate însuși pe deplin și cu toate nuanțele ei, prin o lectură cât mai asiduă și migăloasă de autori buni de acea foarte nimerit ne îndeamnă la aceasta bătrânul cronicar M. Costin prin cuvintele-i înțelepte: „Nu este alta și mai de folos zăbavă, decât cetitul cărților bune.” — Ori viceversa, cine nu cetește în timpul de răgaz scrieri pedagogice și sociale, de cari avem destule și bune, va rămânea în urmă adeva va regresa, căci o alternativă nu poate exista sub nici un raport.

Noi învățătorii satelor suntem și va trebui să fim, farul plin cu raze luminoase, care și le răspândește incandescent, și prin el se salvează în caz de furtună, vasele aruncate și ajunse la discreția și intemperiiile mărilor sau suntem și vom rămânea îndrumătorii, călăuza și busola cea mai sigură a neamului între ori ce împrejurări privitoare la bunul mers sau propășirea vieții lui culturale, sociale sau și economice. Iar dela această îndatorire sublimă nu ne vom putea subtrage și descărca decât prin muncă intențită și perzeverantă în școală și afară de ea, căci multă ignoranță, îndărătnicie și vicii predomină încă la poporul nostru, și cine altul trăiește mai mult în atingere și în nemijlocită apropiere cu el decât noi dascălii lui?

Legalmente noi suntem obligați a le instrui și deștepta pe tinerele odrasle în băncile școlii și mai apoi în viața cetățenilor de mâine. Ne incumbă două să fim secretarii, aasarii dacă nu și conducătorii cutărei asociații culturale sau economice. Formăm și conducem corul tinerimii în biserică sau pe cel lumesc cu ocazia serbărilor și manifestărilor naționale. Noi trebuie să facem pe bibliotecarul și arhivarul în conducerea bibliotecilor școlare și popoarele. Noi de nenumărate ori suntem nevoiți a le sta la dispoziție, și să le facem pe agronomul, medicul, notarul, avocatul sau chiar și pe judele. Da, nu sunt rare cazurile când trebuie să te faci „totum-factumul” poporului, și cum oare îi putem ajuta și deobliga dacă noi nu ne vom ținea la curent cu mersul vertiginos de înaintare al vremii, și nu ne vom ști adapta nevoilor sale multiple.

Acestor titanice îndatoriri le vom putea face față în modul

cel mai ușor, cultivând și întetind în popor gustul cetitului, prin care apoi se va lumina mai intenz și pe cale antididactică. În acest scop avem bibliotecile populare, dar în multe sate nu ne putem lăuda că sunt destul de căutate. Stă vrafal de cărți, cu întreg tirajul lor, sub pânza paianjenului. Trebuie apoi ca în fiecare sat să deobligăm moralmente poporul, a-și abona-măcar o treime dacă nu jumătate din el — o foaie gustată și pe înțalesul lui, și cetind măcar în Dumineci și sărbători, iarna se va ceti mai mult, și astfel omul devine mai accesibil multor probleme de interes general sau și personal, ceea ce constituie un mare avantaj în complexul diferitelor necesități culturale.

Dar va zice cineva, că poporul nostru este indolent și că din principiu va absta dela tot ce este bun și folositor. Aici se poate răspunde foarte lapidar și spun, că multe se pot, numai bunăvoință să fie și atragere. Nu vom putea invoca în această privință nice un fel de circumstanțe atenuante spre a ne substrahe obligamentelor morale și sociale, ori ar fi să ne rustificăm cu timpul inși-ne pre noi.

Noi descălii poporului dupăcum am mai amintit, suntem farul și busola prin care și după care se luminează și conduce, întreagă instrucția și educația din vieța neamului cum și întreg complexul de orientări în culturalizarea științifică a lui. Dupăcum vom lucra de cu atragere și de cu inimă în acest ogor, așa ne va fi și secerișul sau răsplata muncii noastre Iar pentru-ca munca noastră să nu se irosească, adeva să inaintăm ca racul și pentru-ca cunoștințele câștigate de un absolvent în 7 ani de frecuență să rămână în viață proprietatea lui, iar nu să se fărâmiteze în acea „Nirvana“ fără margini și pustie va trebui să le facem întregul învățământ cât mai atrăgător și sugestiv, și aceasta nu se va putea ajunge prin mecanizm și verbalizme, ci numai și numai călăuziți fiind de principiile și metoda școlii active.

Activism se recere la tot pasul, în dreapta'n stânga și de jos în sus și de sus în jos. În acest scop îmi aduc aminte, că un coleg scria undeva că s'a orânduit pe școlarii lui în diferite societăți d. e. de lectură, igienă sau ordine, iar Sâmbătă afară de program și orar se întreținea cu ei îndrumându-i la o lectură edificatoare. Și așa purcedea cu elevii săi iar cu cei mai răsăriți și cu poporul prin șezători culturale, unde el iar le citea sau asculta o reproducere cetită de altcineva, un bazm o cimilitură s. a. iar ceilalți lucrau fiecare după voie dar cu urechile deschise. O șezătoare anuală deschisă, dar cu atât mai ducătoare la scop. În astfel de șezători învățătorul citind va sublinia și accentua figurile poetice și le va tâlcui pe alocurea frumșețile de limbă și știe iar munca noastră — nu repentin ci cât mai neîntârziat — va fi incununată de laurii pe cari nu-i putem întrevedea ușor.

Să le citim în această formă cât mai mult posibil elevilor

în școală bucăți concise de cuprins moral și educativ de asemenea și poporului în șezători căci numai astfel vom stimula și potența gustul cititului. Inițiat odată lucrul, n'avem decât să ne gândim a spori și augmenta întruna cărțile bune din bibliotecă, pe cari le va ceti cu drag, și atunci vom putea fi liniștiți că ne-am făcut bine datoria, iar recunoștința neamului și a superiorilor va urma dela sine.

Galtiu, la 10 Martie 1929.

Traian Brătuiu, inv.

Invierea lui Hristos, e învierea lumii.

A inviat Isus! Timpul și data acestui eveniment Dumnezeesc îl știm cu toții. În acele timpuri era o lume veche, o lume care nu înțelegea venirea, viețuirea, moartea și învierea lui Isus. Din masele poporului cari se țineau de El, abea și-a putut alege 12 apostoli și câteva case de prieteni; unde se abătea obosit; și unde poposea uneori. Incolo... nepăsare, curiozitate, ură, uneltii toate erau amestecate în sufletul popor, ebreu și cel păgân; toate aveau aceeași țintă, aceeași dorință — pierderea Lui! Pentru toată lumea aceea răzburătoare, desigur că a fost un moment culminant atunci, când au putut să doboară la pământ pe Acela; care nu voise nimănuia răul! Ce bucurie, ce delir și entusiasm grotesc iau cuprins pe toți; când l-au văzut suit pe Golgota; batjocorit de tot norodul; întins fără milă pe cruce; pironit cu cuie mari prin palme și picioare; curgându-i în spume, sângele nevinovat! Numai o mică ceată de femei amărâte și umilite — ucenicii toți îl părăsiră afară de Ioan Evangelistul — stătea de-o parte frângându-și mâinile de durere; și vărsa lacrimi amare; văzând atâta resemnare în suferința aceuia, care se lăsa răstignit și batjocorit! O gardă puternică a rămas să păzească pe cei trei de pe cruce.

Spre Ierusalim la vale, cobora o lume întreagă și puternică și mulțumită; că a scăpat de acela care cu biciul său de foc biciuia sufletele și apucăturile lor ticăloase. Da, lumea aceea singură și-a dat sentința: a fost o lume moartă!

Voința și atot puternicia Tatălui însă, n'a întârziat a se manifesta: Isus a inviat a treia zi! Pământul s'a cutremurat când a văzut pe cel neincăput, în încăperea unei gropi negre. Orcât de grea a fost însă acea peatră de pe ușa mormântului, orcât de instruită a fost straja; orcâtă liniște părea așezată în sufletele călailor; Isus se scoală din mormânt. Piatra mișcată de o putere invizibilă și magnifică, se dă la o parte; straja doarme dusă; iar somnul călailor e tulburat în paturile lor moi și acoperite cu mătase. Lumea cea veșnică apare în toată realitatea ei divină.

O lume moartă închidea ochii... O altă lume vie începea cu învierea lui Isus Hristos. Primăvara vieții oamenilor, abea acum a început. Soarele-Hristos încălzește lumea cu razele Lui binefăcătoare. Pe întinsul unei lumi uscate de gerul iernei pline de întunerec și cruzime; încep a răsări viorele și toporașii mirositori — ucenicii adevărați ai Domnului.

O! câte n'au îndurat creștinii Celui înviat de pe urma credinții lor. Istoria e martoră. Intocmai ca și aluatul a fost învierea Lui. Pe încetul dar sigur, a dospit toată frământătura lumii. La început 12 ucenici — astăzi, aproape 500 milioane creștini. Fața lumii începe să se schimbe sub lumina creștinismului. Nici o religie nu va corespunde mai bine tuturor nevoilor profunde și veșnice ale umanității. Evangelia a fost și este, apa cea mai vie pentru sufletele însetate.

Nici o instituție omenească n'a putut vreodată să fie comparată cu biserica creștină; care de atâta timp propovăduiește pacea; înfrățirea și însemnătatea învierii lui Isus. Această înviere e sărbătoarea învierilor! În ziua de paști, în această sărbătoare a biruinței; care ne amintește, că Isus a învins moartea și că El a intrat în glorie; suntem obligați cu toții când ne vom apropia de altarul bisericilor noastre; să lăsăm să moară tot ce-i încă păcat în sufletele noastre; și, să învie numai iubirea de oameni și credința în Dumnezeu!

Hristos a înviat! — iată doctrina principală sub a cărei influență s'a dezvoltat omenirea în toate direcțiile ei. Biserica noastră românească a prosperat sau a lăncezit; a fost vie sau moartă; așa după cum ea s'a alipit sau îndepărtat, de faptul învierii lui Isus Hristos. Propovăduirea învierii făcută de biserică, a adus primele cuceriri; a zdrobit idoli; a statornicit popoarele a adus progresul uimitor al zilelor moderne.

Astăzi bat vânturi grele peste sufletul bisericii românești. Intenții iudiste s'au ivit din nou, cari voesc să vândă a doua oră pe Isus. De ici, de colo, dintr'o parte și dintr'alta, se văd încercări tainice și fățișe; din partea unor apostoli moderni; vrând să modernizeze și biserica și învierea lui Hristos. Acești inconștienți, vor să pună din nou pe cruce creștinismul și credința de granit al bisericeii noastre! Dar, nu vor putea izbuti! Astăzi biserica noastră dispune de-o armată mare de devotați; cari vor ști să-i apere temelia ei, cu orice sacrificii! Cu toată tăria credinței milenare din sufletul nostru, trebuie să ne năzuim într'acolo ca biserica românească să fie vie și nu moartă!!

Trăim astăzi secolul indoiliilor. Ne indoim de toate, fiindcă am văzut și vedem în jurul nostru năruindu-se sisteme filosofice; sisteme sociologice; astronomice etc. și în mijlocul ruinelor fumegânde, ne roade viermele indoiei. Unde va duce și unde se vor opri acești sceptici? Putem răspunde fără nici o sfortare psihică. Vom ajunge acolo, de unde am pornit: la credință! Da,

acea credință, fără de care n'am avea istorie ; n'am avea martiri și eroi ; cu un cuvânt : nici trecut, nici viitor ! Credința este aceea putere psihică intrinsecă, care dă duh de viață inerției sufletului uman ; aplecat spre slăbiciunile inerente materiei. Ea este puterea care ne trece peste alizurile îngrozitoare ale indoielilor ucigătoare de suflet.

Neamul românesc a ființat și ființat mulțumită credinței. Credința a fost care ne-a ținut sub aripite ocrotitoare ale bisericii strămoșești, și, această, credință ne va păstra și viitorul nostru. Suntem pare-mi-se singurul popor din Europa, care la originea sa are crucea. Această cruce a credinței, dar și al durerilor ; a știut s'o poarte acest neam aproape două mii de ani ; în toată curățenia ei originală. Putem a firma cu tărie, că singura cheazășie a viitorului nostru, este : credința strămoșească ! !

Trebue deci să ne întorcem din tot sufletul și cugetul nostru la această credință ; ca o supremă cerință a sufletului nostru de om ; și inima noastră de Români !

Micești, la 18 Martie 1929.

Ionel Priticu
inv. dir.

Cooperativa Invățătorilor din județul Alba.

Ng. 12—1929.

CONVOCARE.

În senzul §. 26 din Statute Domnii membrii ai Cooperativei Invățătorilor din județul Alba, cu onoare sunt convocați la adunarea generală ordinară, care se va ține în localul școlăii primare de stat „Axente Sever” din Aiud în ziua de 8 Aprilie 1929. orele 10 a. m. cu următoarea.

Ordin de zi:

1. Raportul Consiliului de administrație către adunarea generală.
2. Raportul comitetului de cenzori.
3. Aprobarea bilanțului și împărțirii beneficiului net.
4. Descărcarea Consiliului de administrație de gestiunea sa.
5. Aprobarea bugetului pe anul 1929.
6. Fixarea maximului sumei până la care consiliul poate angaja societatea.
7. Alegerea alor 3 membrii în Consilul de administrație.
8. Alegerea membrilor în comitetul de cenzori.
9. Eventuale propuneri.

Dacă la data sus fixată nu se vor întruni jumătate plus unul din numărul membrilor înscriși atunci adunarea generală va avea loc la 23 Aprilie a. c. în acelaș loc și pe lângă aceeași ordine de zi, oricare va fi numărul membrilor prezenți.

Aiud, 25 Martie 1929.

Președinte: *M. Sasn.*

Secretar: *Aug. Ocnean.*

ȘTIRI.

— *Salutăm cu creștinescul „Hristos a înviat” pe toți colaboratorii și cetitorii revistei noastre.*

— Comitetul asociației noastre a ținut ședință în 26 l. c. unde a desbătut mai multe chestiuni curente. Cu aceasta ocazie a statorit ca adunarea generală din acest an să se țină la Abrud în zilele de 33 și 24 Iunie a. c. Programul adunării se va publica în curând.

— Salarele bieților învățători, cari suplinesc pe învățători, aflați în concediu, nici astăzi nu s'au mai ordonanțat. S-a intervenit din nou, arătându-se situația desperată acestor bieți oameni, cari nu și-au primit salariul de trei luni. Sperăm, că cei îndrept în fine se vor sesiza și vor pune capăt acestei situațiuni insuportabile.

— Dl învățător Ștefan Gligor din Cisteiul de Mureș a fost numit pe ziua de 1 Martie a. c. revizor școlar al județului Turda. Felicităm călduros pe colegul nostru pentru această frumoasă avansare.

— Numărul proximo al revistei noastre va apăre numai la 14 Aprilie a. c.

Poșta Redacțiunii. Colaboratorilor noștri. În lipsa de spaț n'am putut publica toate articolele primite; vom căuta a le publica pe rând. **Mai multora.** Din experiența de până acuma știm cu siguranță, că adunarea gen. a Cooperativei din 8 Aprilie a. c. nu se va putea ține din lipsa numărului de membrii. A doua adunare din 23 Aprilie se va ține însă cu toată siguranța. Cred, că ne înțelegeți ce voim să spunem prin aceste rânduri.